

Referanser: KM 15/18, KM 07/19, KM 10/22, KM 09/23

Arkivsak: 26/00480-1

Saksdokumenter:

Høringsnotat om mindre endringer i Kirkerådets sammensetning og endring i valgperioden for lederne i Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd

Høring – mindre endring i Kirkerådets sammensetning og endring av valgperioden for lederne i Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd

Sammendrag

Kirkerådet vedtok i september 2025 å be «om at forslaget om at leder av Samisk kirkeråd blir fast medlem av Kirkerådet utredes i helhetlig sak om sammensetningen av Kirkerådet fra og med neste valgperiode».

Kirkerådet og Kirkemøtet har de siste valgperiodene behandlet en rekke saker om Kirkerådets sammensetning og valgregler. Kirkerådet har også oppnevnt en arbeidsgruppe som skal vurdere *Kirkemøtets* sammensetning og valgordning med frist 1. mars 2028. En mer helhetlig vurdering av *Kirkerådets* sammensetning og valgordning, vil kunne være naturlig å vurdere i etterkant av at Kirkerådet og Kirkemøtet har fulgt opp anbefalingene fra denne arbeidsgruppen når det gjelder sammensetningen.

Samtidig bør forslaget om at leder av Samisk kirkeråd blir fast medlem av Kirkerådet vurderes nærmere med tanke på om det er et endringsforslag som bør vedtas for å få virkning fra og med neste valgperiode.

Kirkemøtet vedtok i 2023 å endre valgperioden for Kirkerådets leder fra to år til fire år. Tilsvarende bør vurderes for lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd. Siden spørsmålet delvis er regulert i de samme reglene som uansett foreslås endret, foreslås det en justering av dette samtidig.

Forslag til vedtak

Kirkerådet sender høringsnotatet med forslag til en mindre endring i Kirkerådets sammensetning og endring av valgperioden for lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd på høring.

Saksorientering

Bakgrunn og avgrensning av saken

Kirkerådet vedtok i sak KR 65/25 *Høring – forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen* følgende vedtaks punkt:

Kirkerådet ber om at forslaget om at leder av Samisk kirkeråd blir fast medlem av Kirkerådet utredes i helhetlig sak om sammensetningen av Kirkerådet fra og med neste valgperiode.

Av dette følger det at det skulle utarbeides en helhetlig sak om sammensetningen av Kirkerådet fra og med neste valgperiode. Saken her søker å ivareta dette. Om Kirkemøtet skal vedta endringer i Kirkerådets sammensetning med virkning fra neste valg våren 2028, må Kirkemøtet vedta endring i både sammensetning og valgeregler på Kirkemøtet i mars 2027. Valgereglerne vil måtte innrettes forskjellig, avhengig av hvilke personer som skal være medlem av Kirkerådet. Det kan derfor være krevende å behandle både sammensetning og valgordning i en og samme sak.

Kirkemøtet 2018 traff et prinsippvedtak om Kirkerådets sammensetning i sak KM 15/18, noe som ble fulgt opp i regelendringer i sak KM 07/19, slik at Kirkerådet kunne velges i 2020. Kirkemøtet behandlet også en sak om valg av varamedlemmer for prestene i 2020 (sak KM 15/20). Kirkerådet bestod da av elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og en biskop valgt av Bispemøtet.

Kirkemøtet vedtok deretter endringer i Kirkerådets sammensetning i 2023 sammen med nye valgeregler (sak KM 09/23). Fra dette tidspunktet består Kirkerådet av 13 leke medlemmer, en kirkelig ansatt og to prester valgt av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet.

Kirkerådet har i forbindelse med disse sakene gjennomført tre høringer om Kirkerådets sammensetning og valgordninger i hhv. 2017, 2018 og 2022. Spørsmålet om Kirkerådets sammensetning har også vært tematisert i høringene i større saker om *Veivalg for fremtidig kirkeordning* (2015) og *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* (2021). I disse sakene har Kirkerådet – og Kirkemøtet – blant annet vurdert spørsmål om antall medlemmer, antall prester, antall kirkelig ansatte, antall varamedlemmer, prinsippet om at alle bispedømmer skal være representert i rådet, prinsippet om at Kirkerådets medlemmer også må være medlemmer av Kirkemøtet og valgeregler som åpner opp for avtalevalg. Spørsmålet om forholdsvalg har også vært vurdert.

Kirkerådets sammensetning har også blitt økt fra 15 til 17 medlemmer, antallet prester har blitt redusert fra fire til to, og det har blitt vedtatt regler om avtalevalg. Med grunnlag i det omfattende arbeidet som har vært gjort av Kirkerådet, høringsinstanser og Kirkemøtet de siste årene, vurderes det ikke som hensiktsmessig å ta opp igjen den samme type spørsmål som har vært reist de siste valgperiodene.

Kirkerådet har også oppnevnt en arbeidsgruppe som skal vurdere *Kirkemøtets* sammensetning og valgordning med frist 1. mars 2028. Det kan tilsi at en eventuell endring av Kirkerådets sammensetning i sin helhet, mer naturlig vil kunne være aktuelt å vurdere i etterkant av Kirkerådet og Kirkemøtets oppfølging av forslagene fra arbeidsgruppen. Det foreslås derfor at Kirkerådet ikke sender en bred sak om endring av sammensetningen i Kirkerådet på høring nå.

Samtidig har Samisk kirkeråd, i forbindelse med saken om oppfølging av forslagene fra *samisk utvalg*, anbefalt at lederen av Samisk kirkeråd blir medlem av Kirkerådet. Kirkerådet har i den forbindelse vedtatt at forslaget om at leder av Samisk kirkeråd blir fast medlem av Kirkerådet utredes i helhetlig sak om sammensetningen av Kirkerådet fra og med neste valgperiode.

Det foreslås derfor at Kirkerådet tar stilling til forslaget om at Samisk kirkeråd bør bli medlem av Kirkerådet, og at lederen ikke bare møte med tale- og forslagsrett. Hvis Kirkerådet ønsker dette, må spørsmålet sendes på høring, siden det er snakk om en endring i kirkeordningen for Den norske kirke.

Kirkemøtet vedtok i 2023 en endring av valgperioden for leder og nestleder i Kirkerådet fra to år til fire år, og forutsatte at Kirkerådet burde vurdere om tilsvarende bør gjøres for lederen av Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd. Dette kan være naturlig å behandle i samband med en sak om endringer i Kirkerådets sammensetning, siden det vil berøre noen av de samme paragrafene som uansett vil være til behandling.

Lederen av Samisk kirkeråd som medlem i Kirkerådet?

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Samisk utvalg leverte sin rapport i mars 2024, og hadde forslag til styrking av samisk representasjon i kirkelige organer. Samisk kirkeråd drøftet disse forslagene og ba i september 2026 blant annet om at «samisk representasjon sikres med stemmerett i Kirkerådet».

Kirkerådet består i dag av preses i Bispemøtet, samt 16 medlemmer valgt av Kirkemøtet. Leder av Samisk kirkeråd, leder av Mellomkirkelig råd og leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett. Blant medlemmene som velges av Kirkemøtet har det også regelmessig vært en av de samiske representantene fra de tre nordligste bispedømmene, men dette er ikke regelfestet, og det kan dermed fravikes.

Historisk var Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd likestilte hvor organenes regler var parallelle og ble behandlet i Kirkemøtet i samme sak, med i hovedsak likelydende bestemmelser. Da Kirkemøtet i 2019 vedtok kirkeordning for Den norske kirke ble denne parallelliteten endret, ved at Samisk kirkeråd ble tatt inn som et nasjonalt organ i kirkeordningen, mens Mellomkirkelig råd ble endret til å bli Den norske kirkes fagråd, hjemlet i et eget regelverk fastsatt av Kirkemøtet i 2020. Det har også vært andre forskjeller mellom lederen av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd. Frem til 2010 var både lederen av Samisk kirkeråd og lederen av Mellomkirkelig råd medlemmer av Kirkemøtet, men fra 2010 var det kun lederen av Samisk kirkeråd som fortsatte som medlem av Kirkemøtet, mens lederen av Mellomkirkelig råd fikk møte- og talerett.

Kirkemøtet har i 2026 vedtatt en prinsippbestemmelse om at «Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk og kultur, selvbestemmelse og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken». Ved at lederen av Samisk kirkeråd også blir medlem av Kirkerådet med stemmerett, vil samisk medvirkning i kirkedemokratiet utvikles videre.

Det foreslås at antall medlemmer av Kirkerådet økes med en person, slik at leder for Samisk kirkeråd, i tillegg til å være fast medlem av Kirkemøtet, også blir fast medlem av Kirkerådet, og at samisk representasjon i Den norske kirkes utøvende organ dermed sikres. Dette er inntatt i vedlagte høringsnotat med en beskrivelse av bakgrunnen for dette.

Endring av valgperioden for leder og nestleder i Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd fra to til fire år

Kirkemøtet 2023 vedtok at leder og nestleder i Kirkerådet skulle velges for hele fireårsperioden, i stedet for tidligere regel om at vedkommende skulle velges for en toårsperiode. Kirkemøtet 2023 vedtok samtidig at:

Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder i regler for valg av Kirkerådet i § 2-2.

I komitémerknaden ble dette begrunnet i at:

Det foreslås i regler for valg av Kirkerådet § 2-2 at Kirkerådets leder og nestleder fortsatt skal velges for en periode på to år. Komiteen legger enstemmig til grunn at både leder og nestleder bør velges for fire år.

(...)

Valgperioden til lederen av Kirkerådet samsvarer med valgperioden til hhv. lederen av Mellomkirkelig råd og lederen av Samisk kirkeråd. Det kan også være andre regelverk som blir berørt dersom valgperioden til Kirkerådets leder endres fra to til fire år. Derfor foreslås det at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder.

Hva som ligger i fullmakten til «å foreta nødvendige endringer i annet berørt regelverk for å følge opp endringen av valgperioden for Kirkerådets leder og nestleder», er uklart. Ett tolkningsalternativ ville kunne være et uttrykk for at valgperioden også burde endres fra to år til fire år for lederne av Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd. Fra et juridisk perspektiv er det likevel vanskelig å si at dette var en *nødvendig* endring ut fra vedtaket i Kirkemøtet.

Kirkemøtet 2023 ble gjennomført i august 2023. Det første påfølgende møtet i Kirkerådet ble gjennomført i september 2023, mens nominasjonen av lederen av

Samisk kirkeråd ble gjort av Samisk kirkelig valg møte i oktober 2023. Arbeidet med nominasjonen bygde på et forberedende arbeid med en nominasjonskomite som hadde forespurt kandidater til ledervervet ut fra premisset om at det var en valgperiode på to år. Dette innebar at det ble vurdert at det var for sent å endre på slike grunnleggende premisser for rekruttering til ledervervene høsten 2023, med virkning for den påfølgende valgperioden.

Spørsmål om høring

Hvis Kirkerådet ønsker å foreta en mindre justering i Kirkerådets sammensetning, ved å la lederen av Samisk kirkeråd bli medlem av Kirkerådet, må saken sendes på høring til bispedømmerådene og et utvalg av menighetsråd og kirkelige fellestråd. Hvis Kirkerådet ønsker å foreslå større endringer i Kirkerådets sammensetning, må det også ha sendes på høring.

En endring av valgperiodene for lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd er en begrenset endring som endrer regler om Samisk kirkeråd og regler om Mellomkirkelig råd. Høring kan unnlates når det må anses som åpenbart unødvendig, jf. kirkeordningen § 42 første ledd, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd bokstav c. Siden det legges opp til at Kirkerådet sender spørsmålet om lederen av Samisk kirkeråds medlemskap i Kirkerådet på høring, vil det uansett være naturlig å inkludere spørsmål om valgperioden i samme høring. Ellers er vurderingen at en slik endring er godt nok opplyst til at Kirkemøtet kan treffe avgjørelse om det uten høring. Samtidig følger det av reglene om Samisk kirkeråd at rådet må uttale seg om den slags regelendringer.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Lederen av Samisk kirkeråd møter allerede fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett. Både reisekostnader og godtgjørelse bygger på at lederen deltar i Kirkerådets møter. Forslaget om å gjøre lederen til et ordinært medlem av Kirkerådet, vil derfor ikke medføre noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslaget om at lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd velges for en fireårsperiode, vil forenkle nominasjonsprosessen, ved at valgkomiteen ikke trenger å forberede og gjennomføre valget av leder midt i valgperioden.